

La Veu del Diumenge

suplement gràfic de «La Veu de Catalunya»

Any 1

Barcelona, 29 juliol 1934

Núm. 13

Aquest suplement no pot ésser venut separatament de «La Veu de Catalunya»

Preu conjunt, 20 cts.

LA MAR

CONVERSACIO AMB DON JOAN

—Viatjant per la mar, a seixanta o vuitanta milles de terra, en una embarcació menuda i insignificant, sense veure terra per enlloc, hom s'adona, Don Joan, de la tragèdia que seria d'ésser devorat pe raquests monstres, petits o grans, de la mar... Fa posar pell de gallina.

—I per què? Vostè té idees d'estiu.

—Es possible que siguin idees d'estiu. També és possible que siguin de tot l'any. La mar és monstruosa, fins en els moments més favorables a menjar-hi sobre una fusta qualsevol, col·locada sobre les seves onades, un bon arròs. La mar dona una idea exacta, física, del món còsmic. El món còsmic és torbador perquè és il·limitat, perquè dona una sensació terrible d'allò que hom anomena la dispersió de les molècules. Aquesta dispersió de les molècules destrueix la tendència que té l'home a sobreviure's i a la immortalitat...

—Aquestes afirmacions, en el terreny de la sensibilitat individual són comprensibles.

—També ho crec. I per això concentro tot el terror que em produeix la mar, en certs moments, a la idea d'ésser devorat pels peixos. Hi ha peixos que tenen la boca gran com les escòrpores i aquestes boques us poden donar una dentellada important, que sigui dintre de les regles del joc. Però el cert és que el món de la mar està poblat de peixos que tenen una boca tubular, peixos petits, d'una dentadura insignificant i mòrbi-da que se us menjarien la carn amb una gran calma, com si us la xucessin amb un xuclet molt petit.

—Exacte.

—Em fa horror de pensar que el cor de molts homes ha estat pessigat per vols de llisses o d'oblades.

—La mar és sagrada.

—Així ho deien els antics, i sobretot els antics navegants catalans. La mar és un enorme cementiri.

—Evident. La mar és un enorme cementiri. És l'únic cementiri inviolable. Ningú no el pot pertorbar. Els ossos dels homes i de les dones formen part de la polèmica més políticament desagradable de cada època. Quantes violacions no hem vist a la nostra època! No hem vist, pr contra, cap violació que tingui per fons la mar. I és que la mar inspira terror als homes perquè és el misteri pur a tres pams de la mura del vaixell. La grandesa del «Cementiri Marí», de Paul Valéry, és precisament aquesta: la d'acostar el lector a un misteri que té davant dels ulls, a dos pams d'aigua. Aquest poema és un punt culminant de la lírica del segle passat i de la d'aquest segle. La mar és agradable a base de no pensar en la dispersió a què us porten les seves obscuritats il·limitades.

—Però això passa amb tot: amb la mar, la terra, els homes, les dones, l'aire... Tot porta a pensar que el que anomenem la vida és un mitjà per demostrar a l'home, d'una manera tangible, la seva infinita petitesse. Si l'home no utilitza la intel·ligència escassa de què disposa per tenir una idea clara de la seva posició en el món, per prendre consciència de la seva indescriptible nullitat, ¿de què li pot servir la intel·ligència? Hem estat ignorants, som ignorants, serem cada dia més ignorants...

—La mar és una excel·lent escola.

—Es la millor que hi ha. És l'escola de l'elegància suprema. És, des d'un punt de vista intel·lectual, una escola d'humilitat. La mar forneix a l'home, a més a més, peixos monstruosos, que condimentats a la manera antiga — molt semblant a la manera homèrica — són excel·lents i queden redimits fàcilment. La mar ens col·loca en el punt just i, a més a més, ens dona per menjar. Crec que davant d'un misteri que es porta d'aquesta manera, val més respectar-lo i passar avall.

Després es féu un llarg silenci endolcit pels

CATALUNYA MONUMENTAL I PINTORESCA

L'ARC DE BARA

Litografia publicada a Londres, treta d'un croquis fet per Locker, l'autor del llibre «Views in Spain», publicat a Londres l'any 1824. L'autor descriu el camí que fa pel Penedès, Vilafranca, fundada — diu — per Hamílcar Barca, Arbós, Vendrell, fins a descobrir l'Arc de Barà, no gaire lluny de l'Hostal de la Figuereta. Descriu el monument romà i protesta de la profanació comesa uns pocs anys abans per un escultor de Tarragona

(Clixé facilitat per l'Arxiu Històric de la Ciutat)

LA SETMANA POLITICA

El Govern de Catalunya ha publicat el Reglament de la Llei de Conreus. La confusió, doncs, continua. Entrent, molts rabassaires i masovers no paguen res als propietaris, i altres paguen el que volen. Si la llei de Conreus no ha solucionat el conflicte, és d'esperar que el Reglament que en formalitza l'aplicació no vindrà a fer altra feina que a augmentar el caos. No cal que siguem més explícits sobre aquest problema. Els esdeveniments no van tan de pressa com la imaginació. La situació no era madura per a provocar certs canvis, i, per altra part, el Govern es manté aferrissat a la tesi de durar i de passar l'estiu sigui com sigui. Cal tenir paciència.

★ Amb motiu de la vista del procés contra un setmanari que es diu separatista, hi ha hagut a l'Audiència un altre escàndol. Aquest és el tercer episodi d'aquesta índole que es produeix en un període de temps molt curt. Hi ha hagut extralimitacions de tota mena: discursos frenètics dels advocats, multes, ordres de detenció i intent d'incendi del Palau de Justícia. Però, ben garbellat, no ha passat res irreparable, per grossos i significatius que siguin els esdeveniments. Però, ¿qui pot assegurar que tot jugarà a separatisme, a dir paraules fortes, a incendiar edi-

grinyols de les cordes tocades pel vent suau. La mar ens donà una son de mel. Navegàrem encara sis hores nord-nord-oest, i en un moment determinat veiérem una llum arran d'aigua que feia amb un esforç terrible un destell naufragat. Era el far de Montjuïc. Una estona més i tinguérem les cloaques del Port de Barcelona davant del nas

JOSEP PLA

ficis i a resistir les ordres de l'autoritat i la força pública, un dia no hi haurà un daltabaix de greus conseqüències?

★ A la conca potàssica del Llobregat continua el malestar. L'agitació creix i la malícia dels procediments augmenta. Hi ha hagut, amb més o menys èxit, diversos actes de sabotatge.

★ Cal registrar aquesta setmana la tràgica mort del canceller Dollfuss. El dia 25 va produir-se a Viena un cop terrorista per part dels nazis. Les milícies d'aquest partit, que com se sap defensa l'annexió d'Austria a Alemanya, van donar un cop a Viena. Mentre un grup s'apoderava de l'estació emissora de ràdio, un altre grup de més de cent homes, disfressats amb els uniformes de l'exèrcit i la policia, va aconseguir entrar a la Cancelleria. El canceller fou assassinat al mateix edifici de la Ballplatz. Però els terroristes nazis no van aconseguir d'instaurar-se en el Poder. Poques hores després de l'assassinat del canceller, el Govern dominava la situació i afusellava vint-i-vuit nazis. En altres regions d'Austria, sobretot a Estíria i Caríntia, els nazis s'havien sublevat, però han estat reduïts i durament castigats. Entretant s'ha fet càrrec de la situació el príncep de Starhemberg, un descendent del famós cabdill que va defensar la ciutat de Viena contra els turcs, fa més de tres segles. El príncep, que ja era vicecanceller i cap de les milícies conegudes amb el nom de «Heimwehren», ha mobilitzat les seves forces, uns 250.000 homes, que han col·laborat amb l'exèrcit en defensa del règim. La mort del canceller Dollfuss ha produït estupefacció

a tot el món. Deixant de banda la premsa d'esquerra, tots els diaris i les forces d'ordre de tot el món han reconegut que el Cancellier havia mort per la causa de la independència d'Austria. Tothom ha vist en aquest vil atemptat la mà de l'Alemanya hitleriana. És un cop semblant al que Hitler i Groening van donar a Berlín i Munic el dia 30 de juny, amb l'agreujant que la brutalitat ha estat comesa fora d'Alemanya. Sembla que el ministre alemany a Viena estava complicat en l'afet, com ho prova el detall que el Govern de Berlín l'hagi rellevat. Però la retirada del ministre no significa pas que aquest senyor obrés per compte propi. El Govern de Berlín ha designat von Papen per al càrrec de ministre a Viena, però sobre aquest nomenament no ha estat consultat encara el Govern de Viena. Segurament a von Papen no li fa gaire il·lusió de representar el Govern hitlerian enlloc del món, però aquesta avenimentosa permetria al vicecanceller alemany von Papen de fugir del seu país.

★ El cap del Govern francès, M. Doumergue, ha suspès les vacances que l'havien portat al poblet de Tournefeuille, i, bon punt arribat a París, ha convençut els seus companys de Gabinet que el pitjor que podria ocórrer a França és que les declaracions de M. Tardieu en l'afer Staviski, desfavorables a l'ex president del Consell M. Chautemps, motivessin una crisi. És clar que tothom es dona compte que la unió sagrada no és gaire probable que duri més enllà de l'estiu. Però el cas és passar l'estiu, que sempre fa por als governs. M. Doumergue ha pogut tornar a Tournefeuille.

Els Le Nain, punt de referència de la pintura francesa

per Rafael Benet

Una exposició monogràfica dedicada a les obres dels germans Le Nain té lloc actualment a París. L'actualitat ha vingut a subratllar la importància dels pintors de Laon: Antoine, Louis i Mathieu Le Nain. La crítica francesa ha volgut, en aquesta avinentesa, desxifrar l'anomenat «enigma dels Le Nain». L'enigma consisteix en la semblança estilística de les obres dels tres germans, degut a la qual és gairebé impossible distingir la labor de cadascun.

Malgrat que el text del canonge L'Eleu fixi la labor de cadascun dels germans pintors («Antoine... excel·lí per les miniatures i petits retrats. Louis, el segon, reeixí en els retrats de mig cos i en forma de bust. Mathieu, que fou el darrer, estigué pels grans quadres com aquells qui representen els misteris, els martiris dels sants, les batalles i altres motius semblants»), hom no en treu l'entrellat davant llurs obres.

S'ha tractat, amb motiu de l'actual exposició parisenca dels Le Nain, de reafirmar la vella teoria de la col·laboració dels germans, basant-se en algunes de les obres exhibides ara al Petit Palais. Hom demana als estudiosos l'aclariment de les nombroses obscuritats que la qüestió dels Le Nain presenta encara. Tot i reconèixer que Paul Jamot, per exemple, ha contribuït a aclarir força el «misteri Le Nain», hom li demana majors precisions per a solucionar d'una manera satisfactòria aquest problema crític.

Deixem que els qui han profunditzat l'enigma opinin sobre una qüestió tan àrdua, però sigui'm permès parlar de l'art dels germans Le Nain basant-me més en la meua sensibilitat i subjectivisme de pintor que no en una documentació massa extremada.

Encara que les confessions no estiguin de moda, jo les he cregudes lícites, sovint, si ajuden a donar la idea que hom vol. Avui, doncs, he de confessar que, de la mateixa manera que les sales d'art francès del Louvre, destinades a recollir l'esperit clàssic del «grand siècle», m'han dit sempre poca cosa, —tot i comprendre'n el sentit, sobretot per la digna sobrietat de Poussin i de Claude Lorrain—, en canvi els ruralistes Le Nain han atret la meua atenció d'una manera considerable. Arreu on he contemplat obres de Le Nain, han vibrat els meus nervis de pintor. Pintors saborosos, sense «pedanteria romana»: realistes. La vena neerlandesa dels pintors Le Nain no mata, però llur fons francès, sinó que el vivifica. L'art dels germans de Laon ha estat sempre considerat com un antecedent de l'art que el gran Chardin féu cent anys més tard. Hi ha ací, ja, el que Courajod anomenà «el segur de l'estil francès», és a dir, alguna cosa de la sobrietat i elegància del gust nacional dels nostres veïns.

Per això al Louvre em plau de mirar els quadres dels Le Nain, pròxims als dels, diríem, primitius parisencs, els quals, malgrat llur origen flamenc, tenen aquella finor pròpiament francesa empeltada en l'esperit distingit de les Corts dels Valois. Em plau de mirar-los, espiritualment, pròxims als retrats dels Clouet, artistes d'origen holandès i d'ànima francesa, que dibuixaren amb la mateixa simple elegància dels Limbourg.

Em plau de mirar els Le Nain amb llur rusticitat temàtica, malgrat llur intenció colorística al Caravaggio, prop de l'agut retrat de Richelieu per Philippe de Champagne, el pintor dels jansanistes de Port-Royal.

Diuen que la vena neerlandesa dels Le Nain els ve d'haver rebut les primeres lliçons d'un artista ambulant dels Països Baixos que visità Laon. Sia com vulgui, fins aquella hora l'art francès —com és sabut— era dominat per italians i neerlandesos. No existeix fins aleshores una veritable escola nacional i són precisament els artistes d'inspiració popular el qui durant la primera meitat del segle XVII donen una nota forta i pròpia que al cap d'un segle s'imposarà a l'art solemne —nacional també— dels Simon Vouet, Charles Lebrun i del perpinyanès substancialment afrancesat, Hyacinthe Rigaud. Es curiós de constatar que un d'aquests artistes d'inspiració popular, el gravador Jacques Callot, malgrat haver-se format a Roma i haver triomfat a Florència, fou sempre un lorenès per excel·lència.

Amb el realisme «esprit gaulois», dels Le

Nain, Callot i Abraham Bosse és contradiu s'incronicament l'idealisme galo-romà de Nicolàs Poussin i, sobretot, l'idealisme, més tardà, més barroc i ampullós de Lebrun.

La vena neerlandesa, constatació prematura en els Le Nain, és substància de l'art francès nacional. Es quan triomfa la tendència popular, que al XVII s'estronca amb el graciós i galant, quant l'art francès és essencialment nacional. Però, al costat d'aquest gust terrenal de la vida, hi ha el sentit espiritual de Poussin, més sever que bell, que és com el pensament rector de la pintura francesa.

Itàlia, Flandes i Holanda forniren a França les primeres matèries que, harmònicament mesclades, donaren l'art nacional francès-realista i espiritualista alhora.

Però és innegable que quan l'art francès renuncia a la vena neerlandesa és quan menys francès és. Adhuc en l'art sever i ideal de Poussin trobaríem, ben segur, alguna cosa de neerlandès.

Es curiós de constatar que alguns dels qui serviren amb més fidelitat l'esperit francès foren, per llur origen, holandesos o flamencs: així els Clouet, Philippe de Champagne i Antoine Watteau.

LE NAIN

(National Gallery, Londres) «RETRAT EN GRUP»

Es Philippe de Champagne qui acusà Poussin d'haver pres de l'antic més del degut.

La pintura saborosament i severament realista dels Le Nain és un punt de referència per a l'art francès, talment com ho és la de

Chardin i els primers Corot. Els Le Nain són tan lluny de l'intellectualisme pedant del «grand siècle», segle en el qual ells visqueren, com lluny de la galanteria perfumada del XVIII.

L'HUMORISME EN LA CRONICA DE JAUME I

per Manuel de Montoliu

L'element francament còmic a la Crònica de Jaume I està representat en tres o quatre episodis. Val a dir, però, que en algun d'ells la comicitat és efecte no dels fets, precisament, sinó del comentari que en fa el cronista, el qual s'acredita d'àgil ironista en mig de tota la gravetat d'una narració destinada als més importants esdeveniments polítics d'aquell regnat. Ja van veure els lectors, el diumenge passat, com el cronista sap jugar la nota irònica en aquell passatge de l'entrevista de don Nunyo amb el rei de

calar foc a més de tres-cents llocs per les mates ça i lla, en semblança d'ost que s'albergava. I quan això vegeren els sarraïns de Menorca, enviaren a dir als nostres missatgers: «Què era açò d'aquells focs que es feien al Cap de la Pera? I digueren els nostres que allò era que el rei era allà amb la seva host.» Naturalment, els sarraïns «hagueren gran temor» i acordaren la immediata rendició. El comentari que fa el cronista és de la més fina i graciós ironia: «E vejats bé què bella host de Rei, que no

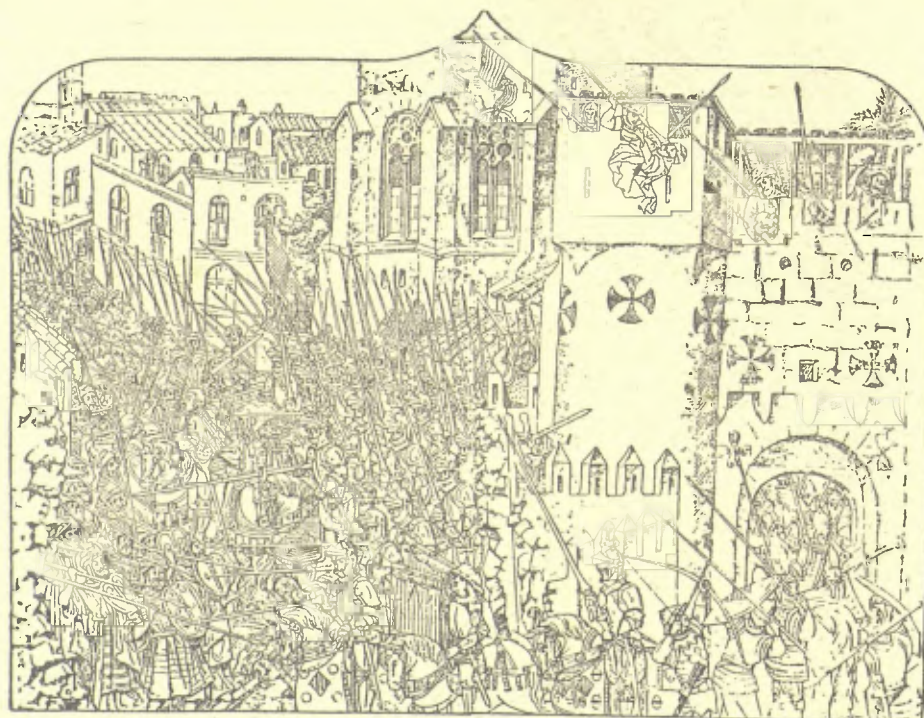
finitivament aquella obra mestra de micer Nicoloso. «I els sarraïns, escriu el rei, hi descarregaren bé deu cops i pesava'n tant, que si algú ens ferís les costelles a cops de puny, no ens faria tant de mal com els cops que oïem dar al castell».

L'humor del cronista arriba fins a entretenir-se a registrar graciosos jocs de paraules, com aquell que posa en boca del rei en el llibre de la conquesta de València i que és segurament el primer «calembour» català que es registra en la nostra literatura. Presa Burriana, el rei Jaume delibera amb els seus consellers sobre el pla de campanya. Cada un dels consellers diu la seva opinió. El rei creu que el primer lloc a prendre hauria d'ésser la Torre de Montcada. El mestre dels Templers, al qual el cronista fa parlar un francès xampurrat, fa aquesta observació: «A moi sembla que aquest lloc de la Torre de Montcada stoit massa pres de les turs de València». I el rei Jaume contesta graciosament: «Mestre, en aquesta terra no hi ha turcs».

Finalment, per posar fi a aquesta ràpida ullada sobre els moments humorístics de la Crònica de Jaume I, esmentaré aquell tret de fatxenderia infantil amb què el cronista clou la infructuosa anada del rei al Concili de Lió, per oferir el seu ajut a la projectada Croada. El rei, en sortir d'una sessió del concili, munta a cavall i malgrat la seva avançada edat fa fer al cavall gracioses cabrioles amb gran admiració dels espectadors. Les ratlles en què la Crònica descriu aquesta escena, són d'una frescor imponderable:!

«I eixirem de fora i cavalcàrem en nostre cavall. I al brocar férem fer al cavall una gran parada». El comentari a la destresa hípica del vell rei, el fan els ciutadans de Lió, als quals el cronista fa dir en francès xampurrat: «El rei no és tan vell com hom dezia, que encara poria doner a un turc una gran lancea».

¿Qui dubta davant de tantes i tan gracioses fineses d'estil, amb les quals tan delicats matisos d'humorisme sabia expressar, que l'autor de la Crònica de Jaume I era un formidable escriptor?

ENTRADA DE JAUME I A LA CIUTAT DE MALLORCA

Dibuix d'un retaule del segle XV, existent a Mallorca (Bol. Soc. Arq. Luliana, 1922).

Mallorca. Un altre finíssim tret d'ironia és el que el cronista dona al comentari que dedica a la ràpida conquesta de Menorca.

Jaume I tramet una ambaixada als sarraïns de Menorca. El rei Jaume I havia disposat que el mateix dia que els seus missatgers tractessin amb els sarraïns de Menorca les condicions de llur rendició, ell, amb unes poques forces de la seva host, fos al cap de la Pera, cap de la illa de Mallorca que és a les envistes de l'altra illa. L'ardit de què es valgué Jaume I és verament de la més clàssica simplicitat: «Quan fou a entrada de fosc, abans de sopar, diguérem a tots els nostres que s'apleguessin, i ordenàrem

havia amb nos sino sis cavallers, i quatre cavalls, i un escut i cinc escuders que ens servien, i deu homes de criaçó i els troters».

Es d'una gran força còmica l'episodi del castell de fusta de Burriana. Durant el setge d'aquesta vila, mestre Nicoloso, home expert en màquines de guerra, diu al rei que amb quinze dies pendrà aquell lloc si li permet fer un castell de fusta que serà una meravella. Fet el castell, a tots sembla inexpugnable, i s'esforcen a acostar-lo als murs de Burriana. Aviat, però, s'esvaei la il·lusió del rei. Plouen els cops de pedra dels sarraïns damunt del castell de fusta fins que, desballestat i trossejat, tenen de desemparrar de-

ENTERRATS EN VIDA

L'ENIGMA D'UNES ROQUES. — DUES VISIONS CATALANES
DEL MONESTIR DE SANT SABAS

per Lluís Bertran i Pijoan

No fa gaires dies, hom parlava de l'incendi que hi hagué al gran monestir de Megaspoleon, al qual la sagacitat periodística de Miquel Capdevila, el company dilecte, posà un bon comentari. Com és sabut, Megaspoleon és un dels monestirs que poblen el Mon Athos, república monacal que ocupa un dels confins de la Grècia. Però aquesta república especialíssima no és única. N'hi ha d'altres encara; recordem-ne una de tant o més famosa que la del Mont Athos, i que els actuals corrents turístics vers Palestina fan d'actualitat: és el monestir de Sant Sabas. Diuen que per la seva feresteguesa, per la seva soledat, per l'eixutor tràgica del seu paisatge i per l'inversemblant encimbellament en què es troba, el monestir de Sant Sabas no té parió entre els del seu gènere.

Fa l'efecte que els seus moradors, monjos cismàtics, viuen allí com enterrats. Dificilment ensopegaríem un exemple com aquest per a produir el contrast més violent de la vida. Anar d'un lloc qualsevol del món on la vida es descabdella entre els negocis, els espectacles, els esports, les festes, les biblioteques, les borses; anar de qualsevol de les grans ciutats modernes, a aquell petit món de pedra resseca, voltada d'unes quantes tribus de beduïns bruts i perillosos, és traslladar-se a un món incompreensible.

Què fa aquella gent allí? ¿Per què hi viu? Com s'hi està? Normalment, humanament, no sabríeu respondre-hi. Es la pregunta que resta eternament sense resposta, en tractar-se de les persones que s'isolen del món per a lliurar-se a l'anomenada vida contemplativa. Què és la vida contemplativa? ¿Per què serveix? Segons la concepció mundana corrent, no serveix per a res; és un absurd. Els psiquiatres us diran, potser, que és una manifestació d'anormalitat individual i colectiva. Als ulls de la ciència humana experimental, positiva, aquesta mena de gent, com els mateixos sants, no són altra cosa que productes d'anormalitat. Passar anys i més anys «sense fer res», només que pregant, dejunant, de vegades vivint sols d'herbes i rosegons de pa... ¿què és tot això? Què representa? Si el més enllà no compta, aquestes coses verament no tenen explicació; o només són beneiteries, desviacions, pertorbacions orgàniques o conseqüències de traumes morals.

En la nostra vida corrent, repareu si en fem d'operacions i si n'hem de menester de coses! L'intercanvi usual de la vida de relació, el tracte amb unes i altres persones, les mil maneres de treballs i activitats, la percepció de la moneda i la seva inversió, el diari, l'ateneu, el cafè, la revista, els llibres nous, el passeig, el teatre; i no cal que especifiquem res més: n'hi ha prou donant un cop d'ull a les indústries i a les professions que ens volten. Un dia de vaga general és insuportable; uns quants dies de vaga general durien un país al caos. Això és la vida usual, la més corrent, la dels ciutadans del munt; ja no parlem de les minories que tenen un viure complicat i carregat d'exigències.

Ens sembla que no hi ha altre món sinó aquest, i que no és possible ni és justificada més vida que la que és lligada a aquests factors i determinada per aquestes circumstàncies. Pretensions! No cal anar a un altre planeta per a veure que tot això no és res. El monestir de Sant Sabas és capaç de fer pols totes les vostres il·lusions; orgullós del vostre saber, us sentireu confús davant aquelles roques que tanquen l'enigma indesxifrable.

Allí trobareu unes persones, en diu reu uns éssers fantàstics, que viuen penjats sobre abismes, i fa mil cinc-cents anys que n'hi ha, perduts, oblidats, ignorants de tot o no volent saber res de res.

L'iniciador de la vida eremítica en aquell indret és considerat Sant Eutimi, a començos del segle V. El va succeir Sant Sabas, al qual és atribuïda l'edificació del convent o monestir del seu nom. Diuen que al seu temps van trobar-s'hi milers d'anacoretes que feien vida en forats i coves de la muntanya, i comunitaris que feien vida de monestir. Es imposant! Així, aquelles espantoses soledats esdevingueren un rusc de penitents, que hi feien vida de contemplació i de penitència. Sant Sabas morí als prop de cent anys d'edat.

El seu monestir fou un seminari de màrtirs i de sants; entre altres, el gran Sant Joan Damascè.

Mislin ens en conta la seva impressió. Vam sortir, diu, per la porta de Betlem i vam baixar vers l'esquerra de la profunda vall de Gihon, i en passar junt a la font de Rogel entràrem a la vall de Cedró. Ens trobàvem amb prou feines a mitja llegua de Jerusalem, quan veiérem ja les tendes brutes d'una tribu de beduïns. Pel camí, es veu, al peu d'una roca, una font de què parla el Llibre de Josuè. Es l'anomenada Font del Sol. En haver tirat una mica més enllà, passàrem prop d'una altra tribu de beduïns. Al cap d'una mica, començàrem de caminar per l'única carretera que he vist a Palestina feta per mà de l'home; carre-

tera que dóna el tomb a una muntanya espadada que s'aixeca sobre el Cedró i que està com a pegada a un penyal immens que s'aixeca a la dreta del torrent. Aviat veiérem la torre de Sant Sabas. No és possible de donar una idea exacta del tristíssim aspecte d'aquest lloc: és un congost espantós, format per roques tallades i nues, en les quals regna una soledat eterna. En aquest desert domina sempre el silenci de la mort, i el mateix Cedró, que segueix el seu curs al fons de l'abisme, només conserva onades petrificades i sembla temorós de torbar la quietud d'aquesta soledat esgarrifosa.

No manquen els testimonis catalans que ens parlen del Monestir de Sant Sabas. Triem-ne dos: l'un, Costa i Llobera, que descriu en termes aclaparadors l'ambient que volta la «Laura» millenària.

Desolació — diu — i més desolació, aquesta horrra de muntanyes segueix avall... avall fins a la fondalada de la Mar Morta.

Tan sols una mudança pot observar-hi el caminant, si s'acosta al caire d'un precipici: la terra s'hi bada com un cos mig desfet.

La groga muntanya s'envenca, clapa de negrors i blancures, com a taques de cosa podrida: sembla la caronya d'un lleó colossal que el sol resseca.

Dins aquell horror, a mitjan precipici, s'hi veu sospesa una «Laura» de penitents solitaris... El caminó que hi mena per balmes i cingles apar que tremoli d'esglai.

¿Quines criatures humanes poden respirar dins aquell sepulcre de vius?...

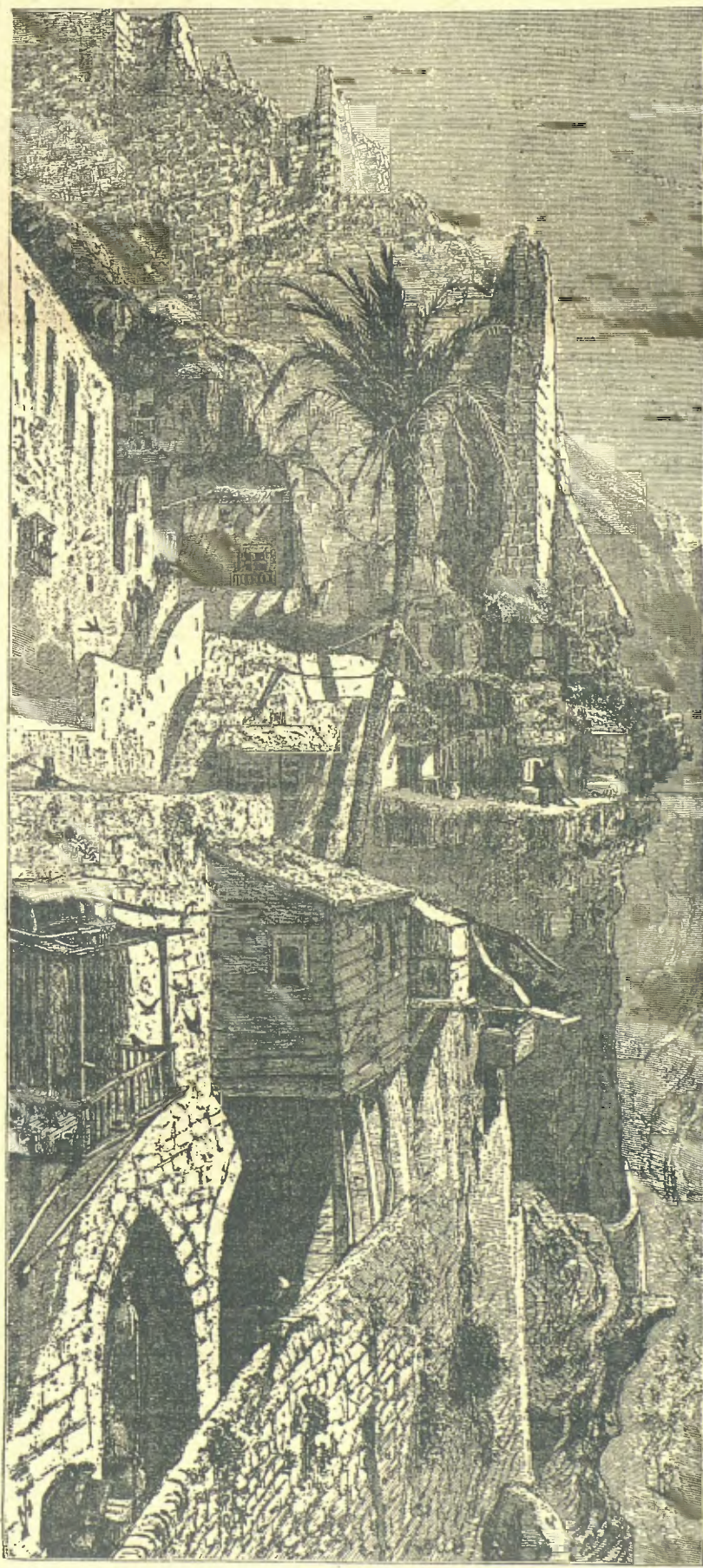
L'altre testimoni és Verdager, que no es deixa aclaparar tant com Costa i Llobera. Enmig d'aquella eixutor indigne sap trobar algun aspecte gai.

Mig monestir — diu —, mig fortaleza, voltat d'altres i fortes muralles, Sant Sabas seu en el rost d'un pregon i aspre congost, al fons del qual corre angulejant el torrent Cedron, avui, com gairebé sempre, sense una gota d'aigua. Aprofita tot accident de la muntanya per a oferir un sojorn de pietat als cinquanta monjos que l'habituen. Al mig del rost, en un replà, sostinguda per enormes botarells, s'aixeca l'església en forma de creu grega...

Després de visitar la capella que fou habitació i tomba de Sant Joan Damascè, passem a la Cova de Sant Sabas, altrament anomenada del Lleó. Havent-ne sortit un dia el Sant penitent, entrà a ocupar-la un lleó. Tornà Sant Sabas tot pregant, i, qui mal no fa mal no pensa, après de tancar el llibre s'adormí. El lleó, volent ésser amo de la cova, l'agafà per l'hàbit i l'arrossegà a fora. El Sant es desvetllà, entrà de nou a la balma i recomençà els precés. Havent-se tornat a adormir, fou altra vegada arrossegat al portal de la cova. Llavors, el Sant, dirigint-se al molestós animal, li digué: «No és prou gran la cova per a tots dos?» El lleó, fent-se càrrec de la raó, se n'anà tot moix a ajaure's on el Sant li digué, i allí habitaren tots dos en bona companyia...

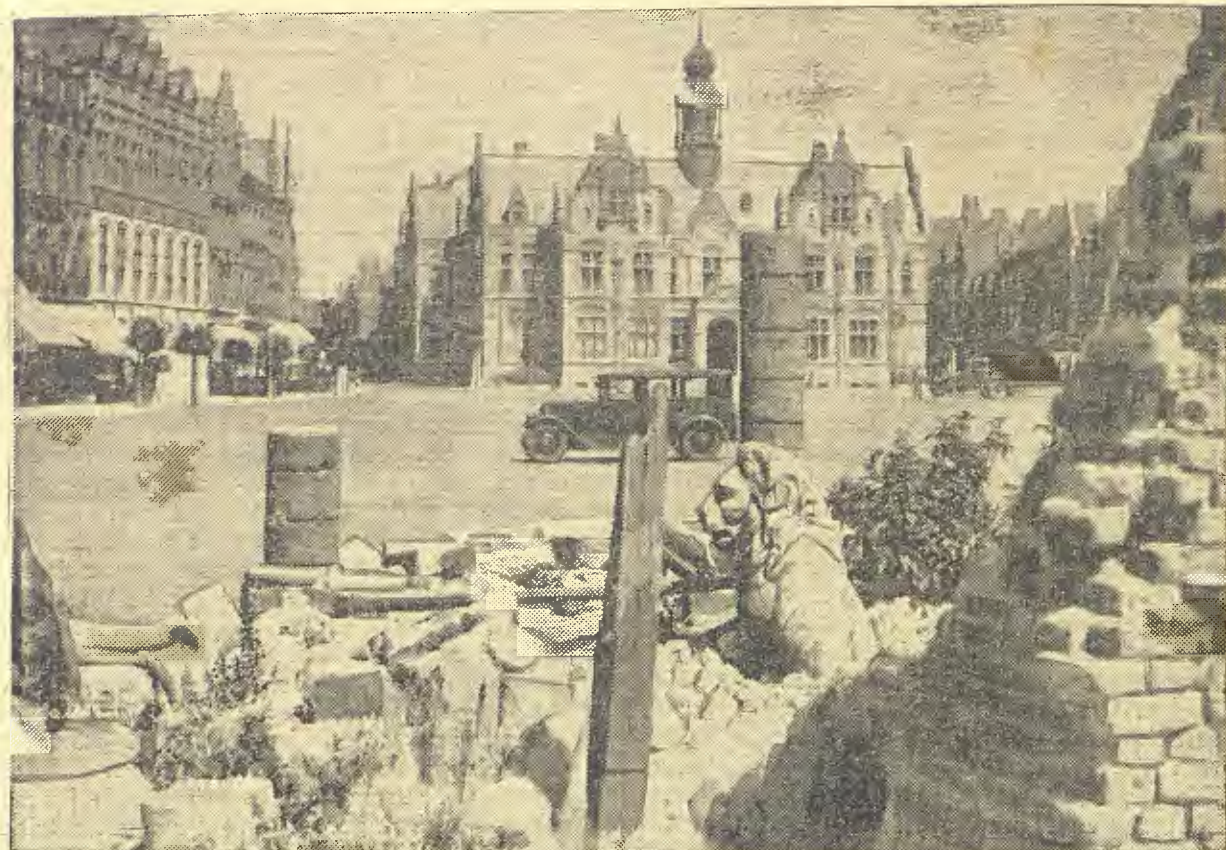
Els ocells del cel, amb qui — els monjos — es deuen tractar gairebé únicament, els nou mesos de l'any, baixen a pellucar les engrunes de pa en ses mans descarnades, com jo mateix ho he vist, fent-me recordar amb enyorament i recança els ermitans del nostre Montserrat, que feien baixar del cel, amb pregàries més pures, no solament els cantadors ocells, sinó els mateixos Angels.

(Gravat, arxiu de l'autor.)

Un aspecte del Monestir de Sant Sabas
Vegeu com és penjat damunt l'abisme

L'ACTUALITAT GRAFICA MUNDIAL

La reconstrucció d'Ypres

Heus ací una fotografia de la ciutat belga reconstruïda, de la qual encara no han estat esborrats tots els senyals de la Gran Guerra. La Casa de la Vila es veu des de les runes del museu de la ciutat

La festa de Nostra Senyora de Liesse

En presència del cardenal Verdier, arquebisbe de París, i del cardenal Liénart, arquebisbe de Lille, monsenyor Binet oficià la missa pontifical a l'aire lliure davant unes 100.000 persones. Després de la cerimònia religiosa els espectadors han assistit a la desfilada del magnífic seguici històric que es forma a Liesse per acompanyar la Verge Negra

Les vagues als Estats Units

Han estat moltes les vagues que en un curt període de temps s'han produït als Estats Units. A Jersey es registrà una seriosa lluita entre la policia i els vaguistes que volien privar l'acció dels tractors. Una fotografia presa després dels incidents

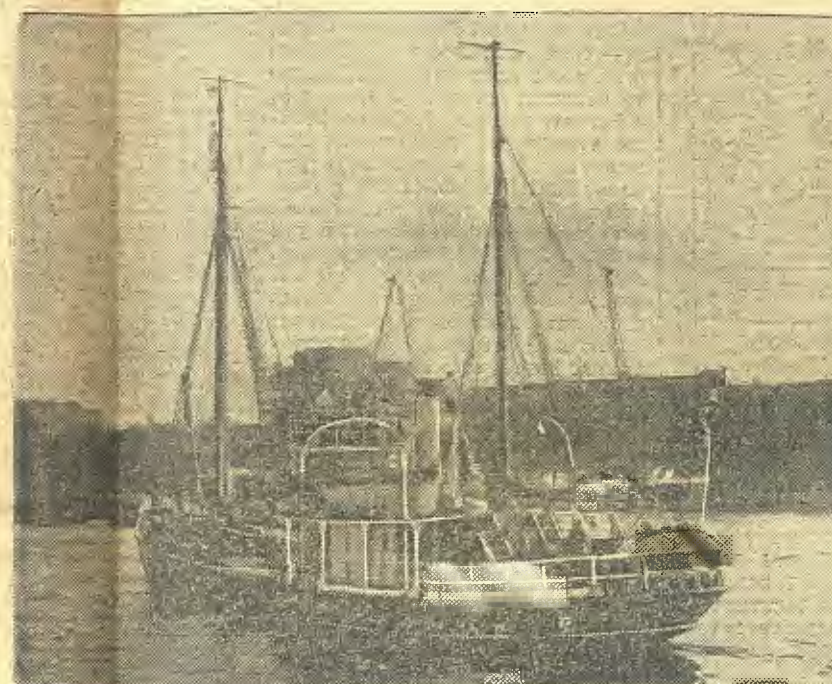
Les inundacions de Polònia

La creuada del Vístula es troba en un estat estacionari i això no ha permès calcular encara els danys causats per la inundació. L'estació de Varsòvia es troba inundada per les aigües

Festival esportiu femení

A Nuremberg s'ha celebrat un festival esportiu femení. Al final del festival les esportives formen una immensa creu gamada a honor del canceller Hitler

Les regions àrtiques

Edward Shackleton, fill de l'explorador Ernest, ha organitzat una expedició a la terra d'Ellesmere, a l'est de Groenlàndia

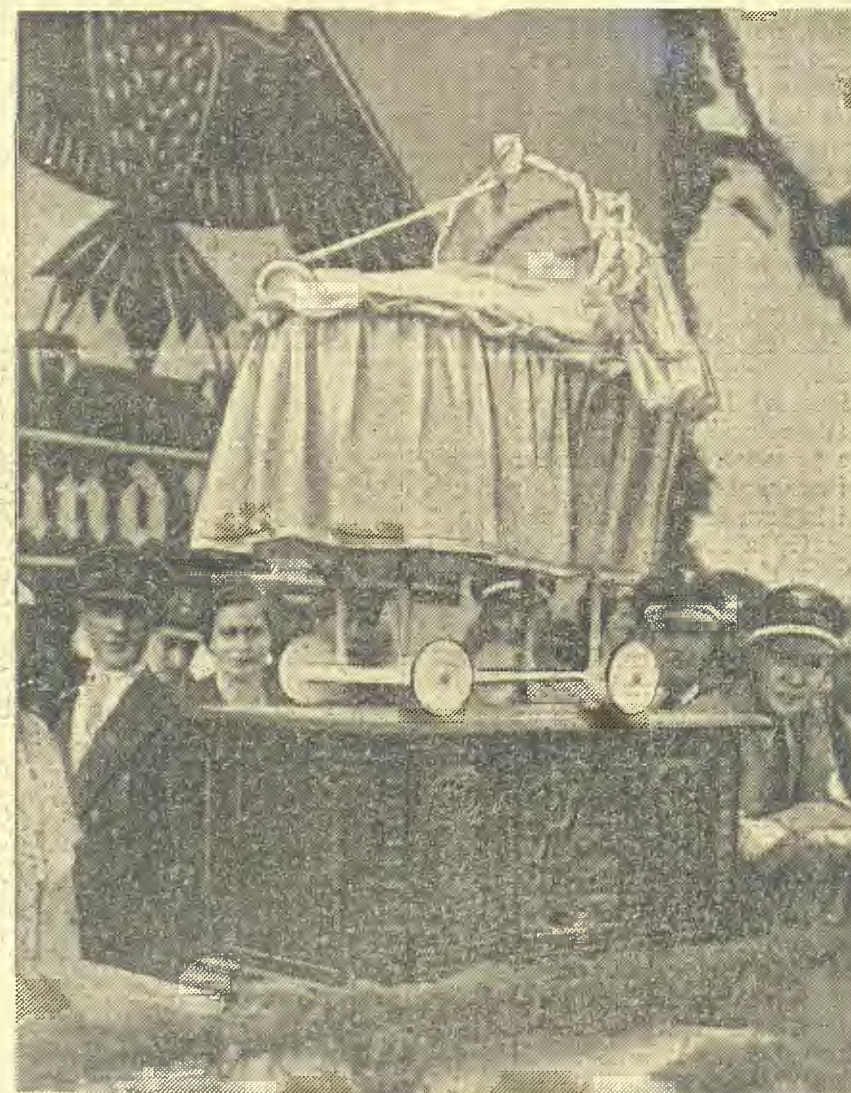
Un campió mundial de llançament

El doctor Pat O'Callaghan, de l'Estat lliure d'Irlanda, intenta batre el rècord mundial del llançament del martell. Protegits darrera una gèbia, alguns espectadors observen de prop el treball de l'atleta

Filant a l'antiga

En molts llocs del món encara es fila a l'antiga com fan aquestes dues dones hongareses, que realitzen llur tasca sense pensar que han estat inventades moltes màquines que estalvien mà d'obra

A l'est de Friesland (Prússia)

La nova ciutat, Neu-Westel, ha estat construïda damunt terrenys que eren pantanosos. A la inauguració de la ciutat aquest bressol fou presentat i ofert a la primera criatura que nasqués a la ciutat

El 14 de juliol

Les parisenses aprofiten les festes del 14 de juliol per estrenar llur vestit. La demanda de vestits és tanta, que algunes botigues instalen parades a les voreres

El viatge del president Roosevelt

El president Roosevelt es troba en viatge de vacances. Entre les illes visitades figuren les que posseïen els danesos a Les Antilles

Maria Chapdelaine

per Louis Hémon

(Continuació)

Tant que m'hauria agradat, aquesta vegada, i el pare m'ho havia promès.

Per la finestra, mirava el cel gris, i ja s'entristia. Anar a la missa del gall és la natural ambició i el gran desig de tots els terrorols canadencs, àdhuc dels qui viuen més lluny dels pobles. Tot allò que han desafiat per venir: el fred, la nit al bosc, els mals camins i les grans distàncies, tot ajuda a la solemnitat i al misteri. L'aniversari de la naixença de Jesús esdevé per a ells, més que una data o un ritu, la redempció renovellada, un motiu de gran joia, i l'església de fusta s'omple de fervor senzill i d'una prodigiosa atmosfera de miracle. Doncs, més que mai, aquell any Maria volia anar a la missa del gall; després de tantes setmanes lluny de les cases i de les esglésies, li semblava que tindria alguns favors a demanar, que li serien atorgats, de segur, si pogués pregar davant l'altar, entre els cànecs.

Però, a mig desembre, la neu caigué abundantment, fina i seca com pols, i tres dies abans de Nadal va girar-se vent del Nord-oest i es va endur els camins.

Des de l'endemà de la tempesta, el pare Chapdelaine ensellà Carles-Eugeni al gran trineu, i va anar-se'n amb Tit Bé, emportant-se pales, per provar d'atonyar el camí o fer-ne un de nou. Els dos homes van tornar a migdia, esgotats, blancs de neu, dient que en uns quants dies no es podria passar.

Calia resignar-se; Maria sospirava; pensà en atreure's la benevolença divina d'altra manera.

— Es veritat, mare — demanà cap al vespre — qu s'obté sempre la mercè que es demana quan es diuen mil «Avemaries» el dia abans de Nadal?

— Es veritat — respongué la mare Chapdelaine amb una aire greu.

— Una persona que ha de demanar alguna cosa i diu les seves mil «Avemaries» com cal abans de la mitja nit de Nadal, és molt estrany que no rebí el que demana.

La vigília de Nadal, el temps era ferd, però tranquil. Els dos homes eixiren de bon matí per provar encara d'atonyar el camí, sense gaires esperances; però, molt abans de néixer el jorn, Maria ja havia començat les seves «Avemaries». Desperta, molt aviadet, havia pres el rosari de sota el coixí, de seguida s'havia posat a repetir molt de pressa l'oració, tornant de les darreres paraules a les primeres sense aturar-se, i comptant amb els grans del rosari, a mida que anava resant.

Tots els altres encara dormien; tan sols el gos havia deixat son lloc vora l'estufa, veient com Maria es bellugava, i havia anat a ajupir-se prop del llit, tot solemne, amb el cap sobre les flassades. Els esguards de Maria es passejaven pel gran morro blanc descansat damunt la llana bruna, pels ulls humits on es llegia la patètica simplicitat dels animals, per les orelles de pèl llis caigudes mentre els seus llavis murmuraven sense fi les sagrades paraules:

«Déu vos salvi, Maria, plena de gràcia...»

Ben aviat Tit Bé va saltar del llit per posar fusta a l'estufa; per una mena de pudor, Maria va girar-se i amagà el seu rosari sota les flassades, tot i seguir resant. L'estufa va roncar. El gos tornà al seu lloc acostumat, i, durant una mitja hora encara, tot va ésser immòbil a la casa, llevat dels dits de Maria, que comptaven els grans de boix, i la seva boca, que pregava amb l'assiduitat d'una obrera feinejant.

Després calgué llevar-se, perquè entrava el dia, preparar el granull

fi, Tit Bé va fer-se adobar les seves mitenes, i durant tot aquest temps les «Avemaries» van avançar poc a poc, amb prou feines, a batzegades, com una processó aturada per sacrilegs obstacles.

Però quan va venir la nit, llesta tota la feina del dia, i Maria va poder tornar a la seva cadira vora la finestra, lluny de la feble llum de la làmpara, en l'ombra solemnia, davant els camps empostissats d'un blanc de glaç, va agafar de bell nou el rosari i va llançar-se a la pregària amb exaltació. Li plaia que hi hagués tantes «Ave-

destacava, agafant tot el seu ser: tit precis i solemnia.

«...Beneita sou Vós entre totes les dones...»

Al capdevall, una fatiga pesà sobre els seus llavis: Maria pronunciava els mots sagrats a poc a poc i amb més pena; però els grans del rosari van seguir lliscant remidament entre els seus dits, i cada lliscada enviava l'ofrena d'un «Avemaria» cap al cel profund, on Maria, plena de gràcia, s'inclinava, ben segur, en el seu tron, per escoltar la música de les pregàries que pujaven i recordar-se de la nit benavirada.

Va prendre la noieteta sobre els seus genolls i va començar a gronxar-se.

i els bunyols, mentre els homes anaven a cuidar els animals a l'estable, servir-los en tornar, rentar la vaixela, netejar la casa. Tot enlestint aquestes feines, Maria no va parar d'aixecar cada moment un xic més alt, cap al cel, el monument de les seves «Avemaries»; però ja no podia fer servir el rosari, i li era difícil de comptar amb exactitud. Quan avançà el matí va poder, no obstant, assegurar-se vora la finestra i seguir amb més mètode la seva tasca.

Migdia: tres centes «Avemaries» ja. Les seves inquietuds van esvaïr-se, car se sentia gairebé segura d'acabar a temps, ara. Va atinar que potser el dejuni fóra un títol més per a la indulgència divina i podria transformar la seva esperança en certesa; va menjar poc, doncs, privant-se de les coses que li agradaven més.

A la tarda, va haver de treballar en el mallot de llana que volia oferir al seu pare per cap d'any, i encara que continués sense aturar-se, murmurant la seva pregària única, la feina dels seus dits va semblar que la distreia i la feia endarrerir; després, els preparatius del sopar, que van ésser llargs; en

maries» per dir, per tal com la dificultat i la pena no fien sinó donar mèrit a la seva empresa, i ella àdhuc hauria desitjat poder humiliar-se més i donar més força a la seva pregària, adoptant alguna posició incòmoda o penosa, o mortificant-se.

El seu pare i Tit Bé fumaven amb els peus contra l'estufa; la seva mare cosia cordons nous a unes velles botes de pell de danta. A fora, va aixecar-se la lluna, banyant amb la seva llum freda la fredor de la terra blanca, i el cel esdevingué d'una puresa i d'una profunditat colpidores, sembrat d'estrelles que s'assemblaven totes a la miraculosa estrella d'altre temps.

«Beneita sou Vós, entre totes les dones...»

A força de repetir molt de pressa la curta pregària, havia acabat esbalaint-se, i de vegades s'aturava, amb l'esperit emboirat, sense trobar les paraules tan conegudes. Això només durava un moment: tancava els ulls, sospirava, i la frase que tornava a la seva memòria i que la seva boca articulava, sortia de la ronda maquinal i es

«...El senyor és amb Vós...»

Les estacues de les ciedes feien barres negres damunt la terra blanca banyada de llum pàlida; els troncs dels bedolls que es destacaven a la llinda del bosc ombrívol semblaven els esquelets de criatures vives penetrades i ferides de mort pel fred de la terra; però la nit glaçada era més solemne que terrible.

— Amb camins i tot, poc que serem els únics que ens haurem de quedar a casa al vespre — va dir la mare Chapdelaine. — I, no obstant, no hi ha res més bonic que la missa de mitja nit a Saint-Cœur-de-Marie, amb Ivonne Boilly a l'harmòni i Pacific Simard que canta el llatí tan bellament.

Es mirava molt a no dir res que pogués semblar una queixa o un retret, en una nit com aquella; però, sense ella voler-ho, les seves paraules i la seva veu deploraven tant l'allunyament com la solitud.

El seu marit endevinà aquestes recances, i colpit també pel fervor de la sagrada nit, va començar a acusar-se ell mateix.

— Es ben cert, Laura, que hauries viscut una vida més feliç amb

un altre home, que s'hauria quedat en una bella terra, prop dels pobles.

— No, Samuel; el bon Déu fa bé tot el que fa. Jo em planyo... Com ha d'ésser, em planyo... Quil és que no es planyo? Però no hem estat pas ben dissortats, mai, tots dos; hem viscut sens patir massa; els nois són bons nois, valents, que ens duen quasi tot el que guanyen, i Maria és una bona noia també...

Tots dos s'enternien recordant el passat, i també pensant en els ciris que ja cremaven, i en els cants que aviat s'alçaria, celebrant per tot arreu la naixença del Salvador. La vida havia estat sempre per ells una i sezilla: el dur treball necessari, el bon acord entre marit i muller, la submissió a les lleis de la natura i de l'església. Totes aquestes coses s'havien fos en la meteixa trama, els ritus del culte i els detalls de l'existència quotidiana trenats junts, de tal guisa que ells haurien estat incapaços de separar l'exaltació religiosa que els posseïa i llur tendresa inefable.

La petita Alma-Rosa va sentir que repartien lloances i va anar a cercar-ne la seva part.

— Jo també he estat bona minyona, eh, pare?

— Com cal... com cal... Seria un gran pecat ésser dolenta el dia que va néixer el Jesueta.

Per als infants, Jesús de Nazaret sempre era «el Jesueta», l'infantó rinxolat de les imatges piadoses; i, en veritat, també per als pares, el seu nom representava això, més sovint que res. No pas el Crist dolorós del protestantisme, abans algú més familiar i no tan gran: un nou nat, en els braços de la seva mare, o tot el més un infant molt menut que hom podia estimar sense gaire esforç d'esperit i àdhuc sense pensar en el seu futur sacrifici.

— Tens ganes que et bressi?

— Sí.

Va prendre la noieteta sobre els seus genolls i va començar a gronxar-se endavant i enrera.

— També vols que cantem?

— Sí.

— Va bé; canta amb mi:

Jesús a l'estable,
és ple de pobresa!
Oh, que és adorable
la seva pobresa...

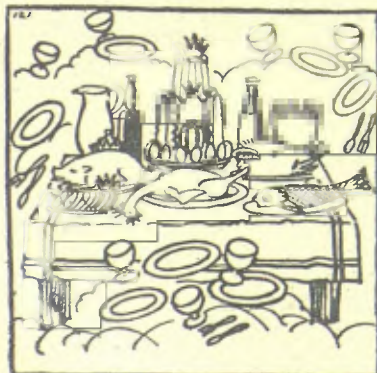
Havia començat a mitja veu, però no tapar l'altra veu esprimitxada; però ben aviat el fervor se l'endugué i va cantar amb tota la seva força, amb la mirada llunyana. Telesfor va venir a assegurar a la seva vora i l'esguardà amb admiració. Per aquests infants criats en una casa solitària, sense altres companys que els seus pares, Samuel Chapdelaine encarnava tota la saviesa i tota la puixança del món, i com que era dolç i pacient amb ells, sempre a punt de posar-se's sobre els genolls i de cantar-

(Seguirà)

Tomàs Garcès, traductor

PRAT, dibuixant

EL DO D'UN BON BRUIXOT

121

Després la bona dama va estendre les tovalles, que quedaren cobertes dels més suculents menjars. Els va dir que sempre tindrien aquella virtut màgica, per la qual tenien el menjar assegurat. Tots quedaren complaguts, però el que més se n'alegrà fou el pobre Victorià, que de no fer-ho bé s'aprima notablement.

122

Començava a menjar-se, prescindint de les etiquetes i compliments més rudimentaris i magnífic pollastre rostit, quan quedà sorprès que la dama restés envoltada, de sobte, d'una espècie d'aureòla de fum o núvol que la va cobrir completament, i després en sortí

123

transformada en un ésser espiritualitzat en el qual reconegué la fada Blancaflor. Després de recomanar-los paciència i d'assegurar-los que totes les contrarietats acabarien dins d'un breu temps, amecà el vol i desaparegué.

124

Fructus Coelis va acomiadar-se de tots ells, esperant els propers esdeveniments favorables predits per la fada, i se'n tornà, dalt del cavall volador, cap al molí, on arribà molt aviat.

125

Tots el varen rebre com merèxia; Fidel l'abraçà, i el moliner i la molinera estaven sorpresos que "el noi" estigués destinat a grans aventures, a jutjar pel que veien i pel que ell els va explicar. Li tenien, a més de la natural estimació, una veneració sense límits, a la qual ell corresponia amb amor.

LA NOVA CROADA DELS INFANTS

PER HENRY BORDEAUX

(Continuació)

— Passarem pel poble en dues rengleres, marcant el pas i cantant una cançó bonica.

I entona la cançó que temps enrera arribà de França per ajudar en el repòs del camí, i en les sembres i les feines del camp. S'arreglaren de dos en dos: les noies aixequen decidides llurs ramells, i els minyons agiten les branques dels arbres que han tallat vora els vials. En entrar al turg havien acabat ja la cançó perquè l'havien començada massa aviat i perquè la pujada és forta i alenteix la marxa. Tot seguit, però es recomença a cor l'antiga complanta:

Jo sóc cristià, i aquesta és la meua glòria, la meua esperança i la meua força...

La colla desfila pels carrers. I les dones i les criatures es precipiten a les finestres i a la llinda de les portes, a les galeries i als balcons, i, si no es veu cap home, és que encara no han tornat del camp.

— D'on veniu, nois?
— De molt lluny, d'allà baix.
Com que són prudents no diuen d'on vénen.

— On aneu nois?
— Anem a Roma, a veure el Sant Pare. Anem a prendre la comunió.

— Veniu, veniu, bons minyons: aquí teniu formatge i llet.

— De bona gana en menjarem. Es Tianet el gras qui acaba de parlar; ja podia preveure's.

— Aquí teniu també cidra ben fresca.

— Justament tenim set...

Manjant i bevent perden una hora. Quan la colla repren el camí, ben menjats, beguts, tips i refets, els infants de Termignon pretenen afegir-se al seguici.

— També volem veure el Papa. També volem passar la muntanya.

— Vosaltres no sou pas peregrins, — declaren cuita corrents llurs mares.

I, agafant-los pels braços els fan entrar de seguida a l'interior de les cases mentre tanquen sorollosament la porta, i des de les finestres criden a Filibert i als seus companys:

— Marxeu, marxeu i bon viatge! I aneu-vos-en de pressa del nostre carrer.

Filibert i els seus companys s'han inquietat ben poc per aquest canvi brusc de tracte.

Lanslebourg, que s'aixeca al peu de la collada per la qual s'entra a Itàlia, no és gaire més lluny de dues hores de camí. Dues hores de caminar és encara molta cosa per unes criatures que ja han caminat durant més de tres hores. Durant la primera, tot va bé: s'ha menjat i begut a Termignon, però a la segona comencen els planys, i la tropa deixa rerassegats. Ara és Caterina que demana dolçament:

— El meu germà Tianet s'ha quedat enrera.

Bona l'hem feta! Tianet està molt gras i la suor li riella damunt la seva pell lluenta. Però Caterina ho demana d'una manera tan

manyaga i gentil, que esperen a Tianet, el gras. Després és Annetta o Joan Baptista que pidolen:

— Que no hi arribarem mai, Filibert?

— Siguen una mica valents, que ja hi arribem.

De valentia rai no en manca gens, però les cames semblen de plom.

Els dies de juny són els més llargs de l'any. El d'avui però acabará abans d'haver arribat a Roma, — a Roma i fins i tot a Lanslebourg. L'ombra s'ha ensenyorit de la vall, i de mica en mica de totes les altures, el mateix que de la Dent Parrachée.

de criatures! No sabien pas que l'Anselm tingués tanta família.

— Són nois d'Avrieux.

— I què redimoni veniu a fer aquí?

— Venim a sopar i dormir.

— Sopar i dormir. Però quants sou?

— Quaranta dos; justos.

Qualsevol altre que no fos l'oncle Tomàs, per exemple una bona mestressa, gairebé s'hauria espantat en rebre aquesta notícia, talment com si fos un cop de puny rebut en plena cara: atipar i allotjar sobtadament una caravana semblant.

Però l'oncle Tomàs no s'admira

Tots els infants el criden oncle Tomàs. Mai no havia tingut tants nebots. Pessiga a Tianet.

— I aquest grassot?

Estira les orelles d'Annetta i de Joan Baptista.

— I aquests menuts? També seguiran?

— Es clar, és clar, també seguiran.

— I els vostres pares què diuen d'aquest projecte magnífic?

— Els nostres pares no en saben res.

— Molt bé, molt bé, amiguets.

No heu posat els vostres pares al corrent de la confiança.

— Ens haurien tancat.

de la fosca de la nit, i sota el titillar de les estrelles?

Al trot s'encamina en direcció a Avrieux, per tal de prevenir Anselm i Pernette, per tal de prevenir els pares. Aquella quitxalla ha menjat i begut tant, i estava tan fatigada, que dormirà sense ni moure's fins l'endemà mati ben entrat el dia. I l'endemà hom els sorprendrà abans d'haver-se despertat...

VII

L'ONCLE TOMAS ELS TRAEIX

— Qui és, companys, aquest que passa tan tard davant de l'hostal? Qui és que passa tan tard? Si ho és, si. Es en Tomàs Duchène de Pierrelongue.

Com és natural, abans, no s'hauria pas reconegut tan fàcilment un cavaller que de nits passés pel davant d'un hostal; ara, però, tots els pobles de la vall de l'Arc són il·luminats amb l'electricitat. I en passar es reconeix la gent que es passeja, encara que sigui de nits. Ras d'estrany, Jones, que des del Lion d'Or, de Termignon, veiessin passar el Tomàs dalt de la mula.

— Tomàs, Tomàs, on vas? No és pas aquesta l'hora de viatjar dalt d'una mula. Aquesta és l'hora d'estar-se al llit o a la taverna, i no la d'anar perdut per les carreteres enmig de la foscor.

— Vaig a veure el meu germà, al bosc de Mar-a-Cristina.

— Al bosc de Maria Cristina no hi ha cap taverna, i en aquesta hora el teu germà dorm com les soques dels arbres que la seva destrua ha fet caure per terra.

— No dorm, no; n'estic ben cert. I Pernette, la seva dona, tampoc no dorm. Avui a Avrieux no dorm ningú.

— Que ets bruiot que sàpigues de lluny estant el que passa en els pobles?

Tothom, en aquelles valls, sap que Tomàs és un bruiot: estronca la sang, cura les girades, dona sortilegis per als ramats. — per albestiar i també per a les persones. Tothom de la vall recorda un cec famós que es deia Claudi i que, temps enrera, en dues hores anava de Bonneval a París a demanar caritat i, marxant al matí, a l'hora de sopar tornava a ésser a casa, per tal com era un home de costums regulars. Si algú li pregunta sobre el particular ha d'ésser algú que fa el valent o que en fer-lo riu en fals. Tothom de les valls coneix Tomàs de Pierrelongue, d'aquest llogaret de Pierrelongue que el foc destruí fa temps i que, aquests últims anys els homes han reconstruït a la vora dels pasturatges. Se'l tem i se l'estima. Se'l tem per la seva puixança: un home que domina els elements, les herbes, les paraules, els cristalls, els cercles, els talismans, les pedres, la pólvora i fins i tot l'ànima dels

(Seguirà)

Alfred GALLARD, traductor

Joan Vila, «D'Ivori», dibuixant

— Qui em trida tan de nit?... Ets tu Filibert?

— Filibert, que no dormireu aquesta nit? Que dormireu aquesta nit?

Tota aquella xicalla voldria jeure i dormir, dormir molt i molt amb els punys closos, per tal com estan fatigadíssims. Però, on dormir? Filibert no en sap res. Ni tans sols hi havia pensat. Aquesta primera diada — dia de sol, dia de joia i dia de cant — no havia previst que també acabaria. De sobte se li acudeix una idea. Ben segur que és d'inspiració divina.

— Ja us diré allà on dormireu. Dormireu a cal meu oncle Tomàs, a la cabana de Pierrelongue, molt prop d'ací.

Una mica abans d'arribar a Lanslebourg tomben a l'esquerra, i després d'una pujada bastant dura, potser massa dura, s'arriba a casa de l'oncle Tomàs, on Filibert ja havia estat abans.

— Oncle Tomàs! Oncle Tomàs!

— Qui hi ha? Qui demana?

Obre la porta i esguarda a fora!

el llum que hi ha dintre il·lumina un xic el defora.

— Ets tu, Filibert? I Annetta també t'acompanya? I tats aquests, qui són? Però si això és una colla

de res. Es posa a riure tot seguit i troba la història molt divertida.

— Us farem un perol de sopa.

Buidarem una bota. I per dormir hi ha la pallissa. Entreu, entreu. Seieu on pugueu. A terra hi ha lloc per a tots.

Amb uns crits molt forts demana ajuda a unes veïnes per encendre la cuina i fer la sopa, mentre ell baixa al soterrani a buscar el vi i comença a arreglar la taula i treure plats i culleres.

— Un plat i un got per dos.

Quan l'un beurà l'altre menjarà, així aniran alternant.

Encara no havia passat una hora que les quaranta dues criatures, unes assegudes als bancs, les altres a terra, feien el sopar més alegre del món.

— Compte amb el vi, — prevé una veïna.

— El meu vi és de confiança, — contesta Tomàs.

Conten a l'oncle Tomàs que van a Roma a alliberar el Papa.

— Només això? Mireu-vos les criatures! Excel·lent idea, amics meus, si en voleu, jo també us acompanyaré.

— Veniu, veniu, oncle Tomàs.

— Segurament, segurament.

Després que han menjat i begut, l'oncle Tomàs els porta a la pallissa.

— Hi ha lloc per a tothom i cadascú tindrà tot el fenc sec que voldrà.

I els quaranta dos infants s'ajueuen en el fenc tot rient. Les Croades! Quina cosa més divertida! Hom camina per les carreteres cantant càntics, duent flors i branques a les mans. Quan es passa pels pobles us donen menjar i beure, i, quan la nit arriba, la cosa és ben senzilla, l'oncle Tomàs us acull. Encara no fa cinc minuts que jueuen que ja dormen completament, després d'haver-se ben atipat.

No fa pas deu minuts que dormen que l'oncle Tomàs, sigilliosament, torna a la pallissa. Obre la porta sense fer soroll, escolta un instant els petits bleixos regulars, i després d'haver tancat la porta amb dues voltes de pany, s'allunya de pressa. Corrent se'n va a la quadra, ensella la mula que no en demostra gens de satisfacció, i després el munta ràpidament.

— On va en aquesta hora, enmig

Historieta il·lustrada, original d'Ivori

126

Fructus Coelis va anar a donar notícia de tot el que havia succeït al Bon Bruixot i a Lamasius, que estaven junts i no deixaven de donar-li bons consells i dir-li que havia de creure sempre a En Fidel i els moliners.

127

El Bon Bruixot se'n tornà al seu castell del Mont-negre, dalt del cavall volador. Va seguir els seus estudis, per al bé de la humanitat, creient que es presentarien ocasions de poder utilitzar les extraordinàries qualitats reunides en el nostre heroi.

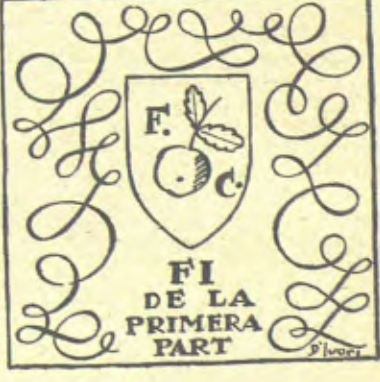
128

Aquest, modestament, tornà a les seves ocupacions al moli. Ajudava a les tasques diàries i donava bones iniciatives per al millor desenvolupament del treball.

129

I Fidel, convenientment preparat, l'ajudava a resoldre problemes, li explicava coses útils, i li ensenyava de llegir i escriure, a la qual cosa destinaven unes hores, asseguts sota l'ombra d'un gran arbre.

FI DE LA PRIMERA PART

Per la Radiofusió Catalana

El magnífic esforç de Ràdio Barcelona

EL PROBLEMA DE LA RÀDIO

La llei de radiofusió, darrerament aprovada per les Corts de la República, ha vingut a donar novament relleu al problema de la ràdio que a Espanya, i per consegüent Catalunya, està plantejat com un problema palpitant, puix que la llei esmentada, en lloc de resoldre'l, l'ha complicat encara més per la manca de solidesa econòmica d'aquesta llei de radiofusió, que ha vingut com una mena de papu esfereïdor per a les empreses i associacions privades i que al cap i a la fi és una llei que neix morta, puix que, a més dels defectes i equivocs que porta el seu damunt, hi ha el tort polític que representa el fet que la llei fos aprovada l'endemà mateix de la retirada del Parlament espanyol dels diputats catalans i bascos; parlamentaris que havien presentat nombroses esmenes —l'Esquerra solament trenta-sis— i que foren passades per alt sense ni tan sols recollir, d'aquestes, aquelles suggerències que per llur solidesa havien d'ésser forçosament acceptades.

Es per tot això que nosaltres considerem i estimem tots aquells esforços i aportacions que proveguin, bé de la iniciativa privada, bé d'un esforç col·lectiu i que subsanin i rectifiquin el que el clàssic Estat espanyol mai no fa ni deixa fer.

LA PRIMERA EMISSORA DE CATALUNYA

Per tant, havent estat delicadament invitats per la direcció de Ràdio Barcelona a l'acte inaugural dels nous estudis i dependències de l'entitat degana de la radiodifusió peninsular, acte que tingué lloc el dia 20 del corrent, amb assistència de les Autoritats de Catalunya i amb un relleu que bé prou ha assenyalat la premsa barcelonina i comarcal, hem visitat el nou local de Ràdio Barcelona i hem de dir que el magnífic esforç de la Primera Emissora de Catalunya ens ha deixat no solament satisfets, sinó també plenament convençuts que a casa nostra podem parlar de radiodifusió i fer-ne.

Una visita als locals de Ràdio Barcelona serà, durant molt de temps, un desig a satisfer per part de tots aquells ciutadans que senten com a cosa seva totes les millores que es desenvolupen i reixen sota el cel barceloní.

ELS NOUS ESTUDIS

En projectar els nous estudis de Ràdio Barcelona s'han tingut en compte dues característiques primordials a obtenir. Una, l'òptima capacitat per a una orquestra de cent executants, i l'altra un temps de reverberació d'un segon dues dècimes.

Ambdues característiques n'imposen altres dues de les quals depenen directament: el volum de la sala-estudi, i l'absorció produïda per les superfícies limitants i pels objectes continguts en ella.

Després d'un càlcul acurat han estat adoptades les mesures següents: 15 metres de longitud, 9 d'amplada i 6 d'alçada, ço que fa un volum total de 810 metres cúbics. Aquestes mesures, entre les quals hi ha la relació 2 a 3 i a 5, constitueixen les proporcions arquitectòniques més adequades per assolir una millor qualitat acústica.

Fixades les dimensions del gran estudi, el temps de reverberació o sigui el nombre de segons que calen per a la total extinció d'un so d'encà que l'aparell productor ha deixat de produir-lo, s'havia de reduir el valor òptim fixat 1.2.

Això és assolit per mitjà d'un material absorbent estès damunt el sostre i els embans. Aquest material ha de tenir una superfície i una espesor prèviament calculades amb una certa escrupolositat, puix qu'hi ha el perill d'obtenir un temps de reverberació massa reduït i aleshores el so resultant resta apagat i els conjunts orquestrals perden brillantor.

Ha emprat el feltre distribuït en plafons simultàniament emplaçats, formant una superfície total de 154 metres quadrats amb una espesor de 2 centímetres. Com element decoratiu i per tal de no perdre les propietats absorbents del feltre, tota la cambra ha estat tapissada amb un teixit especial compost de cefu-

losa i seda, sumament porós, anomenat DAF. Ambdós materials han estat fabricats a Catalunya.

El sòl està cobert amb una espessa catifa.

Han estat suprimits tots els objectes susceptibles d'entrar en vibració. La il·luminació s'aconsegueix per reflexió, amb làmpares invisibles, atès el seu doble objectiu de no causar cap perjudici a les condicions acústiques i produir una il·luminació uniforme amb una mínima fatiga per als executants.

Els micròfons, suspesos directa-

al creixent desenvolupament de Ràdio Barcelona.

Donarem unes dades complementàries. Totes les instal·lacions i mobles han estat totalment ignugats.

Un sistema d'injectors conserva l'aire fresc i pur dins de l'estudi malgrat les grans aglomeracions d'executants (cors, orfeons, etc.).

Els micròfons emprats són del modern tipus «moving-coil», fabricats per Standard Elèctric i utilitzats universalment en els equips de radiofusió més perfeccionats.

Uns aparells equilibradors pro-

que era vell dins l'entitat, ha plasmat també la seva obra rejuvenidora amb el seu portatveu. Hem vist el primer número de la també nova revista Ràdio Barcelona i hem sentit una autèntica joia en veure que a la llista de setmanaris catalans, autènticament catalans, hem d'annotar-hi, des d'avui, un altre nom: el de Ràdio Barcelona que des d'ara edita un butlletí que posa molt amunt la impressió tipogràfica catalana i aporta, a l'ampli estadi de la palestra de les idees i de les coses tècniques, una col·laboració va-

com ja hem dit en altre lloc, es celebrà el passat divendres.

La festa estava anunciada per a les deu de la nit del dia esmentat. S'aplegà en aquella hora una selecta i escollida concurrència que seguí amb gran interès el concert extraordinari a càrrec de les eminents artistes Mercè Capsir, Carme Gombau i Rosaura Coma, acompanyades per gran orquestra sota la direcció de l'illustre mestre Joan Lamote de Grignon.

A l'hora de començar el concert, començaren d'arribar als estudis del carrer de Casp les personalitats invitades, les quals foren rebudes pel director general d'Unió Ràdio, senyor Ricard Maria de Urguiti, el director de Ràdio Barcelona, senyor Joaquim S. Cordobès, i tot l'alt personal de l'Emissora.

Entre les personalitats que assistiren a la inauguració dels estudis de Ràdio Barcelona recordem, entre altres, l'honorable president de la Generalitat de Catalunya, Sr. Lluís Companys, amb el seu secretari, senyor Joan Alavedra; el conseller de Cultura, senyor Ventura Gassol, amb el seu secretari, Melcior Font; l'alcalde de Barcelona, senyor Carles Pi i Sunyer, amb l'oficial de Cerimonial, senyor Oller; el tinent coronel senyor Llanas Quintillà, que ostentava la representació del general de la divisió, senyor Domènec Batet; el doctor García Banús, en representació del rector de la Universitat Autònoma, doctor Bosch Gimpera; el comandant dels mossos d'esquadra, senyor Pérez Farràs; el comandant de l'aviació senyor Díaz Sandino, amb altres caps i oficials d'aviació; el diputat a Corts Tomás i Piera; els diputats del Parlament de Catalunya, senyors Companys (J.), Farreres i Duran i Tauler; el diputat a Corts i ex-alcalde de Barcelona, senyor Jaume Aiguader; el cap dels Serveis d'Aeronàutica de la Generalitat, senyor Canudes; Lacoma, vice-president de Ràdio Associació de Catalunya; Castriellón, cap de Telègrafs; Rafael López de Haro; Junyent, secretari de Ràdio Terrassa; Vidal Prats, de Ràdio Badalona; Cases Vell, de Ràdio Terrassa; Vicenç Colomer, de Ràdio Sabadell; Joaquim Muntaner, de Ràdio Vilanova; Nadal i Blanch, president del Sindicat de Periodistes Esportius; André, director de Standard; Ariet, director de Filmòfono; Pérez de Rozas (M.); Agrupació Catalana de Ràdio Emisoras; Federació Catalana de Rugby; Angel Pestaña; doctor Fontserè, director del Servei Meteorològic de Catalunya; Roc Boronat, Comissari de Beneficència, i molts d'altres que farien aquesta llista interminable.

Trameteren llur adhesió els consellers de Finances, Governació i Treball, senyors Martí Esteve, Dençàs i Barrera respectivament, i l'Associació d'Empresaris d'Espectacles Públics, entre altres nombroses i importants entitats i corporacions.

Donaren major lluïment a la festa un gran nombre de formoses i distingides dames.

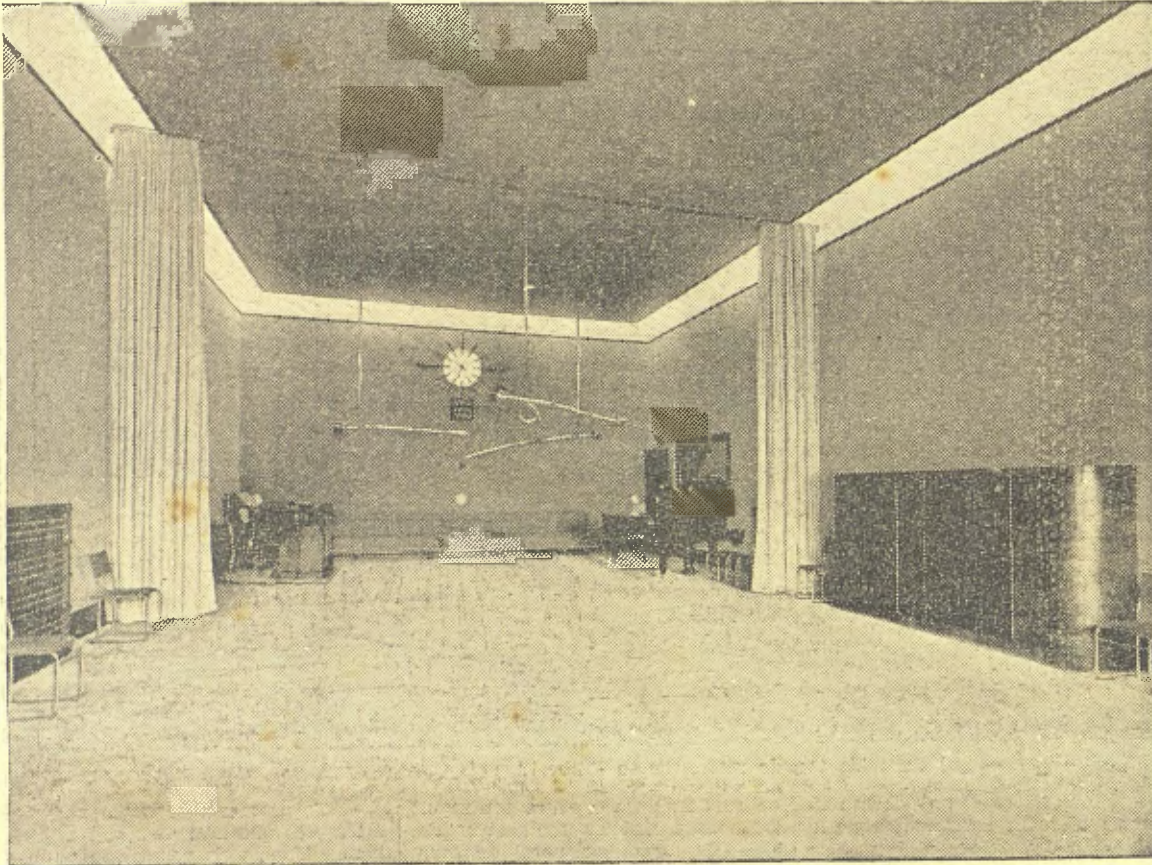
Adreçaren la paraula pel micròfon el senyor Sánchez Cordobès, director de Ràdio Barcelona, que expressà la seva satisfacció pel fet que les més altes autoritats de Catalunya honoressin amb llur presència l'acte que s'estava celebrant. Acabà el seu parlament posant l'emissora Ràdio Barcelona al servei del Govern de Catalunya, que és —digué— posar-la al servei de Catalunya i la República.

A continuació féu ús de la paraula el senyor Tomás i Piera, del Comitè d'Orientació de Ràdio Barcelona. El seguí en l'ús de la paraula l'alcalde de Barcelona, senyor Pi i Sunyer, que posà de relleu l'esforç de Ràdio Barcelona i es congratulà que la radiofusió catalana es desenvolupés pròsperament i s'aparellí amb els esforços i els avenços estrangers.

Finalment parlà el President de Catalunya, senyor Lluís Companys.

Després dels discursos continuà el concert i les autoritats i invitats visitaren les dependències de Ràdio Barcelona i seguidament foren obsequiats amb un esplèndid lunch. En resum, una simpàtica i ben organitzada festa que deixarà un bell record a tots els assistents.

Des de les nostres pàgines, felicitem i encoratgem Ràdio Barcelona, desitjant-li una pròspera actuació.

El gran estudi de la Primera Emissora de Catalunya

ment de l'armadura de l'edificació, a fi d'evitar vibracions mecàniques, i articulats amb un sistema de balances, es poden emplaçar fàcilment en qualsevol posició respecte als executants.

Immediat al gran estudi es troba el control artístic, la finalitat del qual és combinar els circuits procedents dels micròfons tot reglant la intensitat de cadascun.

A continuació el control elèctric,

jectats i construïts als nostres propis tallers, serveixen per a compensar les deformacions produïdes per les línies telefòniques de massa llargada. Hom pot recordar la perfecció que assoliren les retransmissions fetes des d'Itàlia en ocasió del darrer campionat internacional de futbol; primera vegada que els esmentats equilibradors funcionaren.

Els equips amplificadors, ocupant una cambra especial, han estat ins-

luosíssima a l'intel·lecte de Catalunya.

LES NOVES DEPENDÈNCIES

Algú ha dit, en visitar els nous locals de Ràdio Barcelona, que llur decoració pertany a les orientacions del G. A. T. C. P. A. C. Potser que això sigui just si és que les línies rectes i els angles acollidors i els metalls niquelats, sobre línies de color vermell, siguin decoració exclusiva i patentada dels incansables arquitectes.

Cal dir, però, sigui la que sigui la interpretació que vulgui donar-se a aquest estil, que la decoració i moblament de l'estatge d'E. A. J. 1 és completament encertat; el despatx de la direcció, ric en el seu gust, senzill en el material emprat, és una cosa reeixida. El mateix hauriem de dir de la sala d'espera per als artistes, decorada amb tonalitats suaus que fan amable l'espera dels artistes per a llur actuació.

Del gran estudi, no cal parlar-ne, per haver-ne fet, ja, anteriorment, una ampla descripció. Mereix, però, una distinció especial el magnífic i ampli vestíbul de les oficines, d'unes proporcions gens comunes en departaments d'aquesta mena. És la senzillesa la seva característica principal. Una llarga tanca de fusta amb vidres intransparents separa el que és pròpiament vestíbul, ventilat per uns amples finestres que donen a un pati, damunt el Teatre Tivoli, del que és departament d'oficines, on també donen un gran nombre de balcons oberts al carrer de Casp, cosa que fa que en aquest lloc de tanta entrada i sortida dels ciutadans nombrosos que a diari acudeixen a les oficines de Ràdio Barcelona i d'entrada també d'un gran nombre de funcionaris de l'administració de l'Entitat, l'aire i la llum hi intrin a dolls.

L'ACTE INAUGURAL DELS NOUS ESTUDIS I DEPENDÈNCIES

Hem deixat expressament per al final parlar de l'acte d'inauguració dels nous estudis i dependències de Ràdio Barcelona.

Amb la solemnitat que era d'es-

Amb el beneplàcit del president de Catalunya, el mestre Lamote i els seus músics han penjat l'«smoking» per tal de fer més lleugera la interpretació del concert inaugural

que conté els amplificadors, aparells de mesura, línies microfòniques, enllaços i equilibradors.

El gran estudi es pot dividir en dos, podent cada un d'ells funcionar independentment; un amb dimensions apropiades per a un sextet, i l'altre per a una petita orquestra.

A més a més hi ha un estudi destinat a locutors i un altre a conferenciant. És a dir: que es pot comptar amb cinc estudis de característiques diferents, indispensables

tallats d'acord amb les futures necessitats d'una emissora de 60 kilowatts.

LA NOVA REVISTA DE RADIO BARCELONA

E. A. J. 1, que aquest és el distintiu de la primera Emissora catalana, com a nova au fènix, no solament ha ressorgit amb més vigoria que mal, sinó que, enderrocant tot el